הוא רק בְּזָרִים שאינם יולדים ולדות, ולכך סבר רבי מאיר שאין לגזור שמא יגדל עדרים, שהרי אינם יולדים, וחכמים סוברים שאף על פי כן גזרו בהם אטו נקבות, אֲבָל בִּנְקֵבוֹת דִּבְרֵי הַכֹּל דווקא עַל שְׁחוּטִין מַתְחַלִּין, אבל עַל חַיִּין אֵין מַתְחִלִּין, משום שלדברי הכל יש לגזור גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְגַדֵּל מֵהֶן עֲדָרִים.

אָמַר רַב אַשִׁי, הַמַּחֲלוֹקֶת שנחלקו רבי אלעזר ורבי יוחנן אם פירות שביעית מעבירים קדושה אף בדרך חילול או רק בדרך מקח, היא דווקא **בְּפֵרֵי רֵאשׁוֹן** – בפירות שביעית עצמם, **אֲבָל בִּפְרֵי שֵׁנִי** – שהוא הדבר הנקנה בפירות שביעית, לִדְבָרֵי הַכֹּל אפשר להעביר את קדושתם בֵּין דֶּרֶךְ מִקָּח בֵּין דֶּרֶךְ חִילּוּל. וְהָא דְּקָתָנֵי בברייתא המסייעת לשיטת רבי אלעזר, לָקַח בפירות שביעית וכו' לָקַח בבשר דגים וכו', ומלשון זה דייקנו שקדושת הפירות מתחללת דווקא בדרך מקח, ומשמע לכאורה שאף בפרי שני אין הקדושה עוברת אלא דרך מקח, שהרי גם לגבי הבשר שהוא פרי שני נאמר לשון 'לקח', אין זה ראיה, שיש לומר שאֵידֵי דְּתָנָא רֵישָׁא לָקַח – אגב שברישא לענין הפרי הראשון הוכרח לומר לשון לקח לפי שבו אינו מועיל דרך חילול, תָּנָא נַמִּי סֵיפָא לשון לָקַח. אבל באמת פרי שני מתחלל גם בדרך חילול. **אִיתְּיבֵיהּ רַבִינָא לְרַב אַשִׁי**, שנינו בברייתא, **מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ סֶלַע** – מטבע שֶׁל שְׁבִיעִית – שמכר פירות שביעית וקיבל תמורתם סלע, ונמצא שמטבע זו קדושה בקדושת שביעית, **וּבִיקֵּשׁ לְהַקִּיפוֹ** – בסלע זה חָלוּק, ובסלע זה עצמו אסור לעשות כן, שהרי התורה התירה רק 'לְאָכְלָהּ' בתוך הזמן ולא לסחורה או שאר דברים הנשארים בידו לאחר זמן הביעור, **כֵּיצַד** יַעֲשֶׂה כדי שיוכל לקנות בו חלוק, יֵלֵךְ **אֵצֶל** חֲנְוָונִי הָרָגִיל – שהוא רגיל לקנות אֶצְלוֹ שבודאי יעשה לו את רצונו, ונותן לו את הסלע **וְאוֹמֵר לוֹ**, תֵּן לִי **בְּסֶלַע** זה **פֵּרוֹת**, **וְנוֹתֵן** לוֹ החנוני פירות, ועל ידי זה עוברת קדושת השביעית מן הסלע לפירות, **וְחוֹזֵר** הלוקח **וְאוֹמֵר** לוֹ לחנוני, הֲרֵי **פֵּרוֹת** הַלָּלוּ שמכרת לי ונעשו קדושים בקדושת שביעית, **נְתוּנִים לְךָ בְּמַתָּנָה**, ומקבלם החנוני ממנו ואוכל אותם בקדושת שביעית, **וְהוּא** – החנוני מחזיר לו את הסלע **וְאוֹמֵר** לוֹ, **הֵא לְךָ סֶלַע** זוֹ שיצאה לחולין על ידי שקנית בהם פירות **בְּמַתָּנָה**, **וְכיון** שסלע זו יצאה לחולין, הַלָּה – הלוקח לוֹקֵחַ **בָּהֶן** מַה שֶּׁיִּרְצֶה.

מדייק רבינא: **וְהָא חָכָא דְּפֵרֵי שֵׁנִי הוּא** – שסלע זה חליפי שביעית הוא, **וְאַף** על פי כן **קָתָנֵי** שאין לחלל את קדושתו אלא דֶּרֶךְ מִקָּח **אין**, אבל דֶּרֶךְ חִילּוּל **לֹא**, שאם אפשר לחלל את קדושתם אף בדרך חילול, למה לו ללכת אצל חנוני ולעשות ככל הסדר הזה, יקח פירות חולין שיש לו בבית בשווי סלע ויחלל את המעות עליהם ויאכלם בקדושת שביעית, ויוכל לקנות בסלע שברשותו מה שירצה, אלא מוכח שלדעה זו אף בפרי שני אין קדושתו עוברת אלא דרך מקח.

חוזרת בה הגמרא ואומרת: **אֶלָּא אָמַר רַב אַשִׁי** – אם נאמרו דברי רב אשי כך הם נאמרו, **מַחֲלוֹקֶת** רבי אלעזר ורבי יוחנן אם פירות שביעית מתחללים אף בדרך חילול **בִּפְרֵי שֵׁנִי** הִיא, ובזה מצאנו מי שסובר שאף בדרך חילול אפשר לחלל את קדושת הפירות, **אֲבָל בִּפְרֵי רֵאשׁוֹן דִּבְרֵי הַכֹּל דֶּרֶךְ מִקָּח אין דֶּרֶךְ חִילּוּל לֹא**. **וְהָא דְּקָתָנֵי** בברייתא שהביאו ממנה ראיה לר' יוחנן **אֶחָד שְׁבִיעִית וְאֶחָד מַעֲשֵׂר שֵׁנִי** מתחללין על בהמה וכו', ודייקו מזה, שאף בדרך חילול אפשר להעביר את קדושת הפירות, צריך לפרש **שְׁמַאי** הכוונה **שְׁבִיעִית** – **דְּמֵי שְׁבִיעִית**, אבל הפרי הראשון עצמו של שביעית לדברי הכל מתחלל דווקא בדרך מקח. מוביחה הגמרא שכוונת הברייתא לדמי שביעית: **דְּאִי לֹא תֵּימָא הָכִי** אלא תרצה לפרש ששביעית הכוונה לפרי הראשון עצמו של שביעית, אם כן צריך לפרש שגם **מַעֲשֵׂר** המובא בברייתא הכוונה **לְמַעֲשֵׂר מָמוֹן**, **וְהרי** אי אפשר לפרש כן, **דְּהָא כְּתִיב** לגבי מעשר שני 'וְנָתַתָּה בַּכֶּסֶף וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף **בְּיָדֶךָ**', ולמדו מזה חכמים שאין מעשר שני מתחלל אלא על המטבע שהוא דבר שיש עליו צורה, ואיך אמרו בברייתא שאפשר לחלל המעשר על בהמה, **אֶלָּא** ודאי שכוונת הברייתא **לִדְמֵי מַעֲשֵׂר**, אם כן **הָכָא נַמִּי** בענין שביעית כוונת הברייתא **לִדְמֵי שְׁבִיעִית**.

משנה

בְּרֵאשׁוֹנָה – בזמן שבית המקדש היה קיים, **הָיָה לוּלָב נִיטָּל בְּבֵית** הַמִּקְדָּשׁ כל **שִׁבְעָה** ימי הסוכות, כנאמר 'וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים', **וּבַמְּדִינָה** – חוץ למקדש ניטל רק **יוֹם אֶחָד** בלבד, שנאמר 'וְלִקַּחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן'. אולם מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, **שֶׁיְּהֵא** לוּלָב **נִיטָּל** גם **בְּמְדִינָה** חוץ לבית המקדש **שִׁבְעָה** ימים, כדי לעשות זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ. וְעוד תיקן, **שֶׁיְּהֵא יוֹם** הֶנֶף של העומר שהוא ביום ט"ז בניסן, **כְּווּלּוֹ אָסוּר** באכילת חדש, שבזמן שבית המקדש היה קיים מיד שקרב העומר היו אוכלין חדש בו ביום, ולא היו ממתינים עד סוף היום, אולם לאחר החורבן תיקן רבי יוחנן בן זכאי שכל היום יהיה אסור באכילת חדש.

גמרא

מבארת הגמרא: **מַנָּא** לָן דבר זה דְּעַבְדִינָן **וְכֵן** לַמִּקְדָּשׁ שלכך תיקן רבן יוחנן נטילת לולב כל שבעה במדינה. **אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן** לומדים כן ממה **דְּאָמַר קְרָא** 'כִּי אַתָּה אֲרֻכָּה לָךְ וּמִמַּטּוֹתַיִךְ אֵרָפָאֵךְ נְאֻם ה' כִּי נִדָּחָה קָרְאוּ לָךְ, **צִיּוֹן הִיא דֹּרֵשׁ אֵין לָהּ**', ודורשים 'דֹּרֵשׁ אֵין לָהּ', **מִכְּלָל דְּכַעְיָא דְּרִישָׁה**, ומשום כך צריך לעשות זכר למה שהיה בבית המקדש.

שנינו במשנה: **וְשֶׁיְּהֵא יוֹם הֶנֶף** כולו אסור. מקשה הגמרא: **מַאי** **מַתָּמָא** תיקנו כן שיהא יום הנף כולו אסור, הלא בזמן הזה שאין הקרבת העומר מותר מעיקר הדין לאכול חדש מיד כשהאיר המזרח. מתרצת הגמרא: רבן יוחנן גזר משום **שֶׁמְּחָרָה יִבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ** ואם בזמן שאין בית המקדש קיים יאכלו משהאיר המזרח, יש לחשוש שמא גם לאחר שיבנה בית המקדש **יֹאמְרוּ, אֲשֶׁתָּקַד** – בשנה הקודמת שעדיין היה הבית חרב, **מִי לֹא אֲכַלְנוּ בְּהֵאִיר מִזְרָח, הַשְׁתָּא נַמִּי** שנבנה בית המקדש **נֵיכוֹל** משהאיר המזרח, **וְאֵינָהוּ** – אנשים הללו אינם בקיאים בדין, **וְלֹא יְדְעֵי דְּאֲשֶׁתָּקַד דִּלְמָא הָוָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אכן הֵאִיר מִזְרָח הֵתִיר**, אולם **הַשְׁתָּא** – בשנה זו **דְּאֵיכָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ**, השתנה הדין ורק משקרב **הָעוֹמֶר מַתִּיר** את החדש, ולפני הקרבתו אסור לאכול ממנו. מקשה הגמרא: **דְּאֵיבָּעֵי אֵימַת** – באיזה זמן חושש רבי יוחנן שמא יבנה בית המקדש ולא יספיקו להקריב עד הערב, ולכך אסר את כל יום הנף, **אִילֵּימָא דְּאֵיבָּעֵי בְּשֶׁיִּתְמַר** – שלא נבנה הבית עד יום ט"ז עצמו שהוא יום הנפת העומר, אם כן **הֲרֵי הֵתִיר הֵאִיר מִזְרָח**, שכיון שהאיר מזרח כשבית המקדש עדיין לא היה בנוי, מיד הותרו באכילת חדש, ואם כן לא שייך לאסור משום כך את כל יום ההנף, שהרי באופן זה מותרים הם מן הדין ואינם טועים. **אֶלָּא** תאמר שהחשש הוא **דְּאֵיבָּעֵי בַּהֲמֵיסַר** – שיבנה המקדש בט"ו בניסן או קודם לכן, ואז כשיאיר המזרח ביום ט"ז אינו מתיר, שהרי בית המקדש בנוי ורק העומר מתיר, עדיין קשה **שַׁמֻּחֲצוֹת הַיּוֹם וּלְהַלָּן תִּשְׁתָּרֵי** לאכול חדש, שהרי אף אם יבואו בזמן המקדש לעשות כמנהגם הקודם ולאכול מחצות והלאה לא יעברו שום איסור, **דְּהָא תְּנַן** שאפילו בזמן שבית המקדש קיים, **הֶחְרִיחוֹכִים** מירושלים שלא היו רואין ושומעין הקרבת העומר, **מוּתָּרִין** באכילת חדש **מֻחֲצוֹת הַיּוֹם וּלְהַלָּן, לְפִי** שיודעים אנו **שֶׁאֵין בֵּית דִּין מַתְעַצְּלִים** בו מלהקריבו קודם חצות וכיון שהגיע חצות חזקתו שהקריבוהו, ואם כן מדוע אסר רבי יוחנן יום הנף כולו.

מתרצת הגמרא: **לֹא צְרִיכָא** תקנה זו, אלא משום שחשש רבי יוחנן **דִּילְמָא אֵיבָּעֵי בְּלֵילְיָא** – שמא יבנה בית המקדש בליל ט"ז שהוא ליל יום הנף, **אִי נַמִּי** שמא יבנה בית המקדש **סָמוּךְ לְשַׁקִּיעַת הַחַמָּה** של ט"ו, ובשני מקרים אלו יש לחשוש שלא יהיו פנויים לקצור העומר עד סמוך לתחילת היום, וכיון שיש טורח רב מאד בהכנת העומר להקרבתו, לפי שהיו מייבשין אותו באבוב של קלאים ואחר כך צוברים אותו בערימה כדי שיזובו מימיו, וטוחנין אותו בריחים של גרוסות ואחר כך מנפין אותו בשלש עשרה נפות כדי שתצא הסולת נקיה וברורה, לא יספיקו להקריבו קודם חצות, ויהיה החדש אסור עד סוף היום, ולכך אסר רבי יוחנן יום הנף כולו.

תירוץ נוסף: (**אָמַר**) **רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר, רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי** שאסר יום הנף כולו **בְּשִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה** שהיה מתלמידי תלמידיו **אֲמָרָהּ**, וכמו שהיה רבי יהודה דורש אחריו בשיטה זו, דרש רבי יוחנן בן זכאי גם הוא בימיו, **דְּאָמַר** שבזמן שאין בית המקדש קיים, **מִן הַתּוֹרָה הוּא אָסוּר** עד הלילה, **דִּכְתִיב**

עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה, ופירושו עַד עִיצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם, דהיינו כל היום, וְקָבַר עַד וְעַד בְּכָלָל, ולכך אינו מותר בהאיר המזרח, אלא צריך להמתין עד סוף היום ורק אז מותרת התבואה החדשה, ולכך אסר רבן יוחנן יום הנף כולו באכילת חדש. מקשה הגמרא: וּמִי סָבַר לֵיהּ כְּוָותֵיהּ – וכי יתכן לומר שרבן יוחנן בן זכאי סובר בשיטת רבי יהודה, וְהָא מַפְלִיג פְּלִיג עֲלֵיהּ, (דתניא) [דְּתָנַן], מְשָׁחָרֵב בֵּית חַמְקְדָּשׁ הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁיְּהֵא יוֹם הֶנֵּף כּוּלּוֹ אָסוּר. אָמַר (לוֹ) רַבִּי יְהוּדָה – תמה רבי יהודה בדורו, מדוע תלה רבן יוחנן בן זכאי תקנה זו בעצמו, שמשמע שהוא איסור מדרבנן, וַהֲלֹא מִן הַתּוֹרָה הוּא אָסוּר, דִּכְתִיב עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה, עַד עִיצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם. הרי שלדעת רבן יוחנן אין האיסור מן התורה, שאם לא כן מה הקשה עליו רבי יהודה. מתרצת הגמרא: באמת גם לרבן יוחנן האיסור הוא מן התורה, אלא שרַבִּי יְהוּדָה הוּא דְּקָא טָעֵי בדברי רבן יוחנן בן זכאי, הוּא – רבי יהודה סָבַר שרבן יוחנן בן זכאי מַדְּרַבָּנָן קָאָמַר שיום הנף כולו אסור, ומשום מהרה יבנה בית המקדש, וְלֹא הֲיָא, אלא רבן יוחנן בן זכאי מַדְּאוֹרַיְיתָא קָאָמַר שאסור משום שדרש את הפסוק 'עד עצם היום הזה' עד ועד בכלל. מקשה הגמרא: וְהָא הִתְקִין רבן יוחנן קָאָמַר התנא, ומשמע שרבן יוחנן בן זכאי חידש את התקנה. מתרצת הגמרא: מַאי הִתְקִין, דָּרַשׁ המקרא ש'עד' הכוונה 'ועד בכלל', וְהִתְקִין שלא יאכלו חדש כל היום, שלא כפי שהיו רגילים בזמן הבית לאכול חדש מחצות ואילך.

משנה

יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג הסוכות שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, ואסור לטלטל את הלולב ברשות הרבים, מה היו עושים, כָּל הָעָם מוֹלִיכִין אֶת לוּלְבֵיהֶן בערב יום טוב לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְלַמָּחֳרַת מַשְׁכִּימִין וּבָאִין, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ וְנוֹטְלוֹ, ולא יטול לולבו של חברו, מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים אֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן בְּלוּלְבוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ, ולכך צריך לקחת דוקא את לולבו. וּבְשְׁאָר יְמוֹת הֶחָג אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּלוּלְבוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ.

דין נוסף השייך ליום טוב ראשון שחל בשבת: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, וְשָׁכַח שהוא שבת וְהוֹצִיא אֶת הַלּוּלָב לִרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ בִּרְשׁוּת מצוה, שהרי מתוך שהיה טרוד במצוה ומחשב בה ועסוק וממהר לעשותה טעה ושכח, וסבר רבי יוסי שכל שטעה בדבר מצוה, אף אם שגג בדבר שחייבים על זדונו כרת, פטור הוא מקרבן.

גמרא

מָנָא הָנֵי מִילֵּי שאין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב ראשון בלולבו של חברו, דְּתָנוּ רַבָּנָן 'וּלְקַחְתֶּם', שֶׁתְּהֵא לְקִיחָה בְּיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד – שכל אחד מישראל חייב בנטילת לולב. וממה שאמרה תורה 'לָכֶם' דורשים שצריך שיהיה מִשֶּׁלָּכֶם, לְהוֹצִיא אֶת הַשָּׁאוּל וְאֶת הַגָּנוּל שאין יוצאים בהם ידי חובה כיון שאינו שלו, מַכָּאן אָמְרוּ חֲכָמִים אֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג בְּלוּלְבוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן נָתַנוֹ לוֹ חבירו את לולבו בְּמַתָּנָה, והרי הוא שלו. וּמַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיוּ בָּאִין בספינה, וְלֹא הָיָה לוּלָב אֶלָּא לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל בִּלְבַד, שֶׁלְּקָחוֹ בָּאֶלֶף זוּז, וכשהגיע זמן נטילתו נָטְלוּ רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְיָצָא בּוֹ, וְנָתְנוֹ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּמַתָּנָה, נָטְלוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְיָצָא בּוֹ וְנָתְנוֹ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה בְּמַתָּנָה, נָטְלוּ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְיָצָא בּוֹ וְנָתְנוֹ בְּמַתָּנָה לְרַבִּי עֲקִיבָא, נָטְלוּ רַבִּי עֲקִיבָא וְיָצָא בּוֹ וְהֶחֱזִירוֹ לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל. ולמדים אנו ממעשה זה שאין יוצאים ידי חובה בלולב שאול, ולכך לא השאיל להם רבן גמליאל את הלולב אלא נתנו להם במתנה.

שואלת הגמרא: לָמָּה לִי לְמֵימַר – לשם מה סיפר התנא שרבי עקיבא הֶחֱזִירוֹ לרבן גמליאל, כלומר, מה יש לנו ללמוד מכך. משיבה הגמרא: אף שעיקר מעשה זה בא ללמדנו שאין יוצאים בלולב שאול, מכל מקום מִלְּתָא אַגַּב אוֹרְחֵיהּ קָא מַשְׁמַע לָן – בדרך אגב השמיענו התנא חידוש נוסף, שמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר שְׁמָהּ מַתָּנָה, שהרי רבן גמליאל כשנתן הלולב לשאר התנאים, נתנו על מנת שיחזירוהו לו לבסוף, שהרי רצה לברך עליו בשאר ימים, והשמיענו התנא שאף באופן זה נקרא הוא 'לכם' ויוצאים בו ידי חובה. כִּי הָא דְּאָמַר רָבָא שאם אמר אחד לחברו הֵא לְךָ אֶתְרוֹג זֶה עַל מְנָת שֶׁתַּחֲזִירֵהוּ לִי, ועשה על כך תנאי כפול, וְנָטְלוֹ חבירו וְיָצָא בּוֹ, אם הֶחֱזִירוֹ לו, יָצָא, לפי שמתנה על מנת להחזיר נקראת מתנה, וכיון שהחזירו לו קיים תנאו, ולכך יצא. אבל אם לֹא הֶחֱזִירוֹ לו, לא קיים תנאו, והוברר הדבר למפרע שהאתרוג לא היה שלו, וְלֹא יָצָא ידי חובתו בנטילה זו. שואלת הגמרא: לָמָּה לִי לְמֵימַר שֶׁלְּקָחוֹ בְּאֶלֶף זוּז – מדוע הדגישה הברייתא כמה שילם רבן גמליאל עבור הלולב. משיבה הגמרא: התנא רצה לְהוֹדִיעֲךָ כַּמָּה מִצְוֹת חֲבִיבוֹת עֲלֵיהֶן, שרבן גמליאל היה מוכן לשלם סכום גדול כל כך עבור המצוה.

הגמרא מביאה מעשה נוסף בענין חביבות המצוה: אָמַר לֵיהּ מַר בַּר אֲמֵימַר לְרַב אַשִׁי, אֲבָא [־אמימר] צְלוּיֵי קָא מְצַלֵּי בֵּיהּ – מרוב חיבת המצוה היה מתפלל כשלולבו בידו. מקשה הגמרא: מֵיתִיבִי, לֹא יֹאחַז אָדָם תְּפִילִּין בְּיָדוֹ וְסֵפֶר תּוֹרָה בְּחֵיקוֹ וְיִתְפַּלֵּל, שאין דעתו מיושבת עליו בתפילתו, מפני שטרוד הוא במחשבתו שלא יפלו מידו ויתבזו, וְכֵן לֹא יַשְׁתִּין בָּהֶן [־כשהתפילין או הספר תורה בידו] מַיִם, מפני שהוא בזיון לתפילין וספר תורה, וְכֵן לֹא יִישַׁן בָּהֶן לֹא שֵׁינַת קֶבַע וְלֹא שֵׁינַת עֲרַאי, שמא יפלו מידו. והוסיף וְאָמַר שְׁמוּאֵל שאף סָבִין שהוא מתיירא שמא יפול ויתקע ברגלו, וּקְעָרָה מלאה שחושש הוא שמא תשפך, וּכְבָר שאם יפול ימאס, וּמְעוֹת שאינו חפץ שיפלו ויתפזרו, הֲרֵי כל אֵלּוּ כֵּיוָצֵא בָּהֶן – כתפילין וספר תורה, שאסור לאוחזם בשעת התפילה. וקשה על אמימר שהחזיק את הלולב בידו בשעת התפילה. מתרצת הגמרא: הָתָם - כל המנויים בברייתא ובדברי שמואל לָאו מִצְוָה נִינְהוּ – אינו מקיים מצוה בהחזקתם, ולפיכך כבד עליו משאם ושמירתם וְטָרִיד בְּהוּ, אבל הָכָא - בלולב מִצְוָה נִינְהוּ – נטילתה ואחיזתה היא מצוה, וכיון שחביבה המצוה עליו אין משאה ושימורה כבד עליו, וְלֹא טָרִיד בְּהוּ.

תַּנְיָא, רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק אוֹמֵר, כָּךְ הָיָה מִנְהָגָן שֶׁל אֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם, אָדָם יוֹצֵא מְבֵיתוֹ וְלוּלָבוֹ בְּיָדוֹ, הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לוּלָבוֹ בְּיָדוֹ, קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל וְלוּלָבוֹ בְּיָדוֹ, ואין זה מעכב את כוונת התפילה, כמו שנתבאר לעיל. אבל כשהוא קוֹרֵא בַּתּוֹרָה וצריך לגלול את ספר התורה ולפותחו, וְכן כשהוא נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו בברכת כהנים ואינו יכול להחזיק הלולב בידו, בשני הדברים הללו מַנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי קַרְקַע. וכשהוא הוֹלֵךְ לְבַקֵּר חוֹלִים וּלְנַחֵם אֲבֵלִים, גם כן לוּלָבוֹ בְּיָדוֹ. אבל כשנִכְנָם לְבֵית הַמִּדְרָשׁ ללמוד, מְשַׁגֵּר לוּלָבוֹ בְּיַד בְּנוֹ וּבְיַד עַבְדּוֹ וּבְיַד שְׁלוּחוֹ שמא כשיטרד בלימודו יפול הלולב מידו ויפסל. שואלת הגמרא: מַאי קָא מַשְׁמַע לָן רבי אלעזר בר צדוק בדברים אלו. משיבה הגמרא לְהוֹדִיעֲךָ כַּמָּה הָיוּ אנשי ירושלים זְרִיזִין וזהירין בַּמִּצְוֹת.

שנינו במשנה: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר יוֹם טוֹב הראשון של חג שחל להיות בשבת, ושכח והוציא את הלולב לרשות הרבים, פטור, מפני שהוציאו ברשות: אָמַר אַבָּיֵי